

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Balle,
Tale ved Indvielsen
af Biskop P. Hansen
1798.

Den ubevægelige Troeskab som en oprigtig
Tilsynsmand i Christi Kirke har at udvise
under enhver ham mødende Fristelse.

Udviilet i

E n T a l e

over 2 Tim. 1, 7. 8.

ved

Hr. Dr. og Prof. Peder Hansens

I n d v i l t e l s e

til

Biskop i Christiansands Stift

af

Dr. og Prof. Nicolay Edinger Balle,
Biskop i Sjællands Stift.

Trykt efter Begjæring.

K i ø b e n h a v n, 1 7 9 8.

Trykt hos Directeur Joh. Fred. Schultz,
Kongelig og Universitetsbogtrykker.

Den hellige Text, som i nærværende høitidelige Forretning
skal legges til Grund for vore Betragtninger, findes be-
skrevet hos Apostelen Paulus i den anden Skrivelse til
Timotheum, i 1ste Kapitels 7de og 8de Vers, med disse
hans Ord:

Gud har ikke givet os Frygtsomheds, men
Kraftens, og Kierlighedens, og Klogskabens
Aand; derfor skamme du dig ikke ved Bidnes-
byrden om vor Herre, ei heller ved mig, som
for hans Skyld er blevet en Fange, men heller
lide du ondt tilligemed Evangelio, ved den
Kraft, som Gud forlener dig.

Høiærværdige Guds Mand!

For Dem og mig, som for enhver Evangelisk Lærer
og Tilsynsmand i Christi Kirke, har Jesu Christi vor
Herres Sendebud Apostelen Paulus i den oplæste Text
udviklet en saare vigtig Paamindelse, hvis Indhold,
med Hensyn til nærværende Tidsalder, unægteligen
fortiener en dobbelt Opmærksomhed. Vort Kald for-
binder os, til at vidne om Herren Christo: hans
Lære, hans Fortieneste, hans Tilfagn, hans Balde,
den Gud har overdraget ham, skulle vi kundgiøre
for vore Medmennesker, og lede dem, til at erkiende
ham for deres rette Saliggjører i Troe og Lydighed.
Budskabet er ikke tækkeligt for alle. Det modstrider
mange Slags Fordomme: det angriber hos Noogle de-
res forfængelige Selvtillid, hos Andre deres Egen-
nytte, og atter hos Andre deres sandfælige Eyst. Man
fatter Avind, og hårder sig til Modstand: desuagt-
tet maae vi ikke aflade, at vidne om Sandhed. Man
haaner, og truer, og bereder adskillig Forfølgelse:

desuagtet tør vi ikke dæmpe vor Røst, eller omstemme den, for at undgaae Ubehageligheder. Hvad det end koster dig, Timotheus! skal du, som redelig Tjener, troeligen udrette din Herres Vrende. Spørge du ikke om Biesald hos Verden, men om Yndest hos den, du haver at svare for! Spørge du ikke efter ublid Omtale, efter haardelig Medfart, men efter din Pligt og din Forbindlighed. Det er den oprigtige Mands ubevægelige Troeskab, som Paulus kræver, at en Timotheus skal være paa, og i Gierning legge for Dagen, under enhver ham mødende Fristelse, saafremt han ellers vil forholde sig paa værdig Maade efter sit Embedes Medfor.

Hvorvidt det nu især maatte behøves, at Christi Tjenere lagde hverandre den samme Fordring paa Hjertet til noie Betænkksomhed, kan ikke være tvivlsomt. Men overalt møder jo Fristelse paa hver Tid og Sted, skiont med Forskiel. Overalt bør jo dog Troeskab, ubevægelig Troeskab, ledsage den oprigtige Mand paa hvert hans Skridt, som i det daglige Liv, saa fornemmeligen i hans ordentlige Kald. Det vil da ikke være forunderligt, at ogsaa vi, som indbyrdes Venner, ved given Keilighed bestyrke hverandre, just i det Sindelag, paa hvilket vor fælleds Attraae hidtil har været henvendt. Fra de yngre Aar, min Broder! kiendte vi hinanden. Saa kiendte jeg Dig stedse, som den Oprigtige, der ikke vankede fra Side til Side, ikke nedbøiedes af Frygtsomheds Mand, men havde Mod og Kraft, til at tænke selv, handle selv, med fast Overbeviisning. Saa kiendte jeg dig i Manddoms Virksomhed paa din hæderlige Bane. I Medgang og Modgang, i Luse og mørke Dage,

var altid min Ven, den rebelige, den uforstille. Vor Gud har prøvet, men ikke forladt Dig. Dit Hjerte hængte fast ved Jesu Ord, Din Troe bestemmedes ikke. Ach! hvo af os, da vi hilsede hverandre den første Gang i fremmed Land, havde formodet, at Fædrelandet skulde giemme for os begge, saamegen Lykke, men tillige saamegen Moie, saa mangefold Hæder, men tillige saa mangefold Prøvelse, snart i lige Henseende, snart anderledes. Men hidtil haver Herren hiulpet, og han skal hielpe fremdeles. Vi ville dog nu, formodentligen ved sidste personlige Samfund i dette Liv, til nye Befæstning i vor Tillid paa ham, og med det samme til nye Bekræftelse i usærlig Ketsindighed, anstille nogle korte Betragtninger, som jeg haaber, ikke til Mishag, men til Opmuntring for Christelige Tilhørere:

Over den ubevægelige Troeskab, som en op-
rigtig Tilhynsmand i Christi Kirke har at ud-
vise under enhver ham mødende Fristelse.

Først betænktes, hvad Fristelse han nu især
kan være udsat for i Anledning af sit Kald.

Derefter tages i nærmere Overveielse, hvil-
ken Troeskab han herved har at udvise.

Som vor Text giver tilkiende, var Paulus nu
i Fængsel. Hans Brev er skrevet fra Rom. Første
Gang var han nogle Aar tilforn kommet derhen, da
Landskøvdingen Festus, efter hans eget Forlangende,
sendte ham fra Jødeland til Keiseren, for at det
Jødiske Raads hadefulde Beskyldninger imod ham
maatte undersøges, og imidlertid hans Liv være be-
trygget mod lumskelig Efterstræbelse. Han blev frie

kendt. Han fik Vællighed til at undervise baade Jø-
 der og Hedninger med ønskeligt Held. I tvende Aar
 levede han der, og forkyndte Guds Raad til Syn-
 deres Frelse ved Christum den korsfæstede. Saa
 tiltræder han en nye Reise omkring til Menighederne i
 Grækenland og Asien, for at styrke dem, og skriver
 paa Reisen sit første Brev til Timotheum, saavel som
 det til Titum, og det til Ebræerne. Den flittige Pau-
 lus, utrættelig i sit Kald, har aldrig ladet sig ophol-
 de ved nogen Slags Hindring, som var uuelig at
 overvinde. Men i det samme forordner den grumme
 Keiser Nero en blodig Forfølgelse i Rom over Jesu
 Bekendere, som nu maae bære Skyld for den af ham
 selv foranstaltede Jldsvaade. De nidskiere Jøder op-
 løste paa nye deres bittere Klagemaal; og de hemme-
 lige Pharisæer, som havde indsneget sig overalt i Me-
 nighederne, udsprede paa nye forførfiske Tvivl: Had
 og Foragt mod det christelige Navn tager Overhaand
 hos Folket. Paulus, ikke vant til at se nogen Fare,
 hvør Pligt og Samvittighed byder ham at fremstille
 sig, iler hasteligen tilbage til Hovedstaden, alt i Haab
 om, at kunde forebygge de Troendes Affald. Men
 Avindsmændene gribe ham, og lade ham fængsle.
 Stræk betager hans fleeste Venner, at de ikke tør nær-
 me sig til ham, og mange forkaste Evangelium, fordi
 det syntes dem uværdigt, at lide Spot, som blinde
 Tilhængere af en saa kaldet høistforbærrelig Overtroe.
 I første Forhør gelinger det ham, ved sit herlige For-
 svar at standse sine Forfølgeres Voldsomhed: der var
 intet Daaskud at opfinde, under hvilket han med Skin
 af Ret kunde fordømmes. Alligevel seer han nok, at
 deres usorsonlige Fiendskab kræver et Offer. I For-

visning om, at han maae være dertil bestemt, skriver han sit andet Brev til Timotheum, efter hvilket han og derpaa inden soie Tid vorder henrettet. Vi skionne nu, hvad Fristelse Timotheus kunde have, til at skamme sig ved sit hidtil aflagte Vidnesbyrd om Herren Christo. Vi skionne, hvorfor Paulus advarer ham om, at han ikke maae blues over sin gamle Lærer, nu behandlet for sin Oprigtighed, ikke for nogen virkelig Brøde, som en strafværdig Misdaeder. Det er naturligt, at ogsaa vi kunne opvækkes, til at betænke:

For det første, hvad Fristelse den oprigtige Tilhynsmand i Christi Kirke nu især kan være udsat for, i Anledning af sit Kald. Heraf følger dog ikke, at vi derfor skulle vente paa en Tid, i hvilken det blev os fornødent, at være belavede paa lige Stiebne med Apostelen. Det følger ei heller, at Fristelse skal besværges, som kunde fremlokke Misbrug af vort Embede, enten til slem Binding, eller til stolt Oploftelse. For slikt har Selskabet den tryggeste Bærge, som vel er, i vore Forhandlingers Offentlighed; og hvo var ellers den Oprigtige, den Rettskafne, der kunde tillade sig, med den Eed for Dine, han engang har aflagt, at give Rum i saadan Anledning for en enefte usømmelig Tanke? Mindre giver han Rum for nogen virkelig Afvigelse fra Pligt og Dyd. Men Spørgsmaalet er dette: om her ikke kan opstaae Fristelse, til at ssiule de Grundlærdonne, som Christelig Religion efter Stifterens egen Forklaring skal være bygget paa: Omvendelse til Gud, og Syndernes Forladelse ved Troe paa ham a)? Spørgsmaal finder Sted, om ei Fristelse kan gives, til at fortie sit reene Vidnesbyrd om Herren Christo, den Guds eenbaarne Søn, at

a) Luc. 24, 47.

han er beskicket af sin himmelske Fader, til at frelse, og bestyre, og lykkeligjøre den syndige Verden, men ogsaa til at dømme den h)? Sporsmaal bliver, om ikke Fristelse kan møde, til at forvende Evangelium, og deraf at udelukke alt, hvad hvi Fornuft, efter de nu forplantede Grundsætninger, vil have bortkastet, som Levning af trælbunden Overtroe?

For de indbildske Jøbedømmets Jvrere var en korsfæstet Frelser i Pauli Dage til Anstød og Forargelse; han var en Daarlighed for de selvkløge Grækenlands Viise c): hvad er han nu for mange Christne, som stole paa egen Retsfærdighed? hvad er han nu hos mange Wittige, som i tankeløs Letfindighed saa gierne opofre det Helligste, det Alleruffyndigste for lystige Indfald? Da Paulus prædikar i Athenen, faae de at høre, at Christus er opreist fra de Døde, og de lærde drive Spot dermed; thi at Gud skal kunde virke paa overordentlig Maade efter sit Velbehag, vilde man ikke finde troeligt, fordi man ikke vilde troe, at han agter paa Verden, eller besætter sig med noget i Verden, efterat Tingene ere engang blevne til. Hvert Under var dem en Fabel; hvert Mærke paa guddommelig Indskydelse var dem saa latterligt, at de modvilligen forkastede det, uden videre Grandskning d). Men ved at høre og læse, hvad Dagenes Viisdom bringer tilveie, maatte vel atter en Esaias, om han levede, udraabe: hvo sætter nu Troe til vor Forkyndelse om Guds Undergierninger? og hvo giver Agt paa Herrens Arm e)? Der fandtes og de i Pauli Levealder, som forfalskede Guds Ord f): de vilde ansees for Sandheds Venner, men agtede kun det for Sandhed, som stemmede overeens med deres forudsattede

b) Joh. 17, 2. 3. Joh. 5, 27. c) 1 Cor. 1, 23.

d) Ap. G. 17, 32. e) Es. 53, 1. f) 2 Cor. 4, 2.

Meninger. Derefter maatte Alt lade sig dreie i den hellige Skrift. Ved konstlet Fortolkning vidste man allerede den Gang at omdanne de klareste Bidnesbyrd om Igienløsning ved Forsonerens Død, til billedrige Forestillinger, under hvilke ikkun den Sindets Dannelselse skulde betegnes, som var at udvirke ved hans Lære, i Forening med de Mosaiske Forskrifter. Sont Salomon sagde: under Solen skeer intet nyt g). Det nye, over hvilket Ubetænksomheden saa tit triumpherer, er gammel Bildfarelse, indklædt i en fornyet Dragt.

Alligevel kan selv den meest Dyrigtige snarligen under alt dette lodes i Fristelse; thi See! man overfører ham, i Fald han mener noget andet, med ufordragelig Beskiemmelse. Fristelse overkommer letteligen den meest Retfærdige; thi See! han maae vente, at hver hans Formaning, hvert hans Ord, skal vende tilbage mod ham selv med skarpe Bebrejdelser. Paulus har i Texten med velberaad Hu givet Paamindelse om, at Timotheus ikke maae skamme sig ved det Bidnesbyrd, han før har aflagt om Christo, sin Herre. Af egen Erfaring veed Apostelen, hvad Indtryk Forhaanelse kan giøre paa det ærefiere Gemynt. Ved Hunger og Frost, ved legemlig Nød, er dog Sindet i Stand, til at bevare sin Røe usforstyrret. Den Dydige taber i Baand og Lænker sin udvortes Frihed, men ikke sin indvortes Tilfredshed. Lad derimod Spot og Haan, skiont usforstyldt, forfølge ham! Lad ham erfare, hvad der tales om ham baade her og der til allehaande Forkleinelse! Lad ham forestille sig, hvorledes de misbruge hans Navn, til at opvække, enten Latter eller Affkye? Bevidstheden

g) Prædif. 1, 9.

om god Sag, om egen Ufkyldighed, hufvaler, men berofiger ham ikke. Det er ham dog krænkende, at misliendes af de mange, hvis Kierlighed, om han er Menneſſeven, bliver ham ingenslunde ligeagldig; krænkende, at de mange, ikke ildefindede Brødre, ſkulle forledes til vrang Bedømmelse ved enkelte Uvenners ſlette Omdømme. Apoftelen ſaade: vi maae bevise os i alle Ting, ſom Guds Tienere, med fuld Standhaftighed. Vi maae bevise os ſaa, ikke intudre ved ondt, end ved godt Kygte; ikke mindre, naar vi anſees, at være Forførere, end naar vi antages for Sandheds Lærere h). Imidlertid ſelte ſelv den faſte Mand, hvad det koſtede ham. Man hører ham beklage, at Chriſti Sendebud behandlede, ſom Verdens Feieffarn, ſom Aſſkummet af den heele Menneſſeſlagt (i: i ſamme hans Klage hører man ſtrax og fornemmer, at ikke Liden Bevægelse har været opvakt i hans Gemnt, kun ved at tænke derpaa.

Men nu forſtaa vi ſaa meget bedre, hvorfor han ikke har befrygtet, at Timotheus ſkulde fornægte Chriſtum, og derfor ei heller advaret ham derimod: hos den Redelige, der ikke bekiender ſig til Troe paa Verdens Forløfer, enten af Egennytte, eller af Vreſyge, eller af Bedrægt, men efter egen Overbeviisning, er ingen Fornægtelse, intet Affald at befrygte. Om ſaa ſkal være, gaaer han i Døden, for at beſegle ſin Velmenenhed. Men der er noget, ſom den Felſomme holder for mere grueligt, end Døden ſelv: det er offentlig Haan; det er bidende Spot, vanærende Dadel. Ach! han vil føle ſig, tænker Paulus — denne min ædte Lærſing, han vil føle ſig alt for beſkummet, i det man ſiger ham, at han udbreder ved

h) 2 Cor. 6, 4. 8. i) 1 Cor. 4, 13.

sit Vidnesbyrd om Christo, en ligesaa stog, som skadelig Overtroe. Han vil føle sig overvældet af Slamsfuldhed, i det man lader ham høre, hvilken rasende Sværmer han valgte sig til Lærer, og hvor foragteligt det er, at hængte fast ved en Troe, som Øvrigheden maae udrydde med Vold og Magt, for at vare paa det almindelige Beste. Da kan det skee, at han lemper sig efter Omstændighederne, og sætter tilside, hvad man ikke fordrager, paa det at Skiendsel ei skal bedække hans Navn. Nei! den falske Undseelse bør ikke standse hans Virksomhed: du skamme dig ikke! siger Apostelen. Det er ondt, at taale Foragt! Men over Sandheds Ordet, over Jesu Evangelium, udstrømmer saa tit den allerværste Forsmædelse. Er du bedre, end Wiisdommen selv, kommet fra Gud? Er din Frelfers Ære dig mindre vigtig, end dit ringe Navns ubetydelige, hastig forsvindende Roes?

Jeg har nævnet, Høierværdige Hr. Biskop! en Art af Fristelse, som leirer sig rundt om os paa vor heele Bane. Den møder os paa hvert Trin, i det vi gaae frem efter den os foreskrevne Regel; og denne byder, at vi skulle holde fast ved den sande Lære, i Overeenstemmelse med apostolisk Underviisning, for at vi maae have det i vor Magt, saavel at formane, som at igiendrive de Modsigende. Den byder os at tale imod Forførere, som forvirre hele Huse, i det de foredrage allehaande utilbørlig Lærdom k). Men hvilken Byrde! hvilket Kors! dog det lettes bestomere, jo omhyageligere vi beslitte os paa, just at udvise en saadan Troeskab, som Paulus i vor Text har indskierpet. Og dette var altsaa:

k) Tit. 1, 9-11.

Den anden Hovedbetragtning, vi havde at overveie. Her staaer: Gud har ikke givet os Frygtsomheds, men Kraftens, og Kierlighedens, og Klogskabens Aand: han meener den Aand, det Sind og Hierte, som vor Christendom efter Guds Diemærke maae have indplantet os, saafremt vi bekiende den med sand Overbeviisning; vor Tænkemaade, vor Følelse minder ham om. Det kommer an paa, om den er dannet, som Gud vil have det, ved Religionens Virkninger; da tør Apostelen vente, at vor Trofskab heller ikke savnes i paakommende Fristelse. Men hvorledes skal da denne legges for Dagen? Efter Pauli reene Fordring — ved Friemodighed; thi du har ikke annammet en Frygtsomheds Aand — ved Grundighed; thi det skal sees, at din Overbeviisning har Kraft og Styrke — ved Gavnelyst; thi det maae kiendes, at hverken Trodsighed, eller Hersekfshge, men Kierlighed besteler dig — endeligen ved Forsigtighed, thi det maae vise sig, at du ikke farer frem i Ubefindighed, men er klog og betænkfom. Maatte vi dog alle, hver for sig, og hver i sin Kreds, stedse have fæstet vor Agtsomhed paa dette firedobbelte Kiendetegn, som skal udmærke en troe Tilhynsmand i Christi Kirke.

Først er han friemodig: Frygtsomheds Aand angster ham ikke. Efter Ordets Bemærkelse i sit eget Sprog skalde jeg kalde det Feigheds Aand; men dette vort Danske Udtryk opvækker en alt for ubehagelig Forestilling. Paulus betragter den frygtsomme Tilhynsmand, som en Flygtling, der vender Ryggen og løber, ved første Dielast til første Farlighed. Han er som Leiesvenden, i Signelsen om den gode Hyrde: han lader Faarene passe dem selv, og slyer, naar Ulven

Kommer l). Ikke saa den Oprigtige: han maatte jo ellers selv forraade Religionens Hæder, og stille den blot for Mistanke. Han maatte bedrage sine Med-Christnes Tillid, og indjage i deres Barm, hvo ved hvilken nagende Uroe? hvilke Tvivlsmaal?

Nei! eders Hierte, siger Jesus, skal ikke forfærdes: Troer paa Gud, og troer paa mig m). Discipelen er ikke mere, end hans Lærer, Tjeneren ikke meer, end hans Herre. Det maae være Discipelen nok, at det gaaer ham, som hans Lærer; Tjeneren nok, at dele Skiebne med Herren. Havde kaldet Huusbondens Beelzebub, hvormeget mere hans Huusgeninde? Frygter I kun derfor ikke n)! Men hvorfor ikke frygte? Thi, sagde han, der er intet skjult, som jo maae aabenbares, og der er intet lønligt imellem os, som man jo maae faae at vide. Hvad jeg siger eder i Mørke, det forkynder kun I om Iys Dag; og hvad I høre, ligesom det hvidskedes eder i Dret, det forkynder kun I paa Tagene o). See! troefaste Guds Mand! Her er Grunden, paa hvilken vi bygge og befæste vor Friemodighed. I vor gandske Religion, som Jesus lærte den selv, som hans Apostler, ledsagede efter hans givne Løfte af Sandheds Mand heroven fra, forklarede den, er intet, som behøver at dølges, intet, som en beskeden og retvils Menneffes Forstand skal blues ved, intet, som den ærlige Mands velvillige, i Menneffeheld deeltagende Hierte, skal anke paa, eller forarges over. Alt maae legges for Dagen til Kundskab for enhver, til Bedømmelse af enhver. Alt maae prøves og underkastes den allerskarpeste Grandforskning. Ved modtvilligt Spotterie, ved spizfindig Fordreielse, taber dog ikke den frugtbare

l) Joh. 10, 12. m) Joh. 14, 1. n) Matth. 10, 24. 25.

o) Matth. 10, 26. 27.

Sandhed sin umiskendelige Værd, i deres Dine, som agte og føle den. Hvad skulle vi frygte for? Der er intet, som vækker Angest for Uroeligheder i det borgerlige Selskab. Tværtimod nedbrydes ved Jesu Kærs enhver Anledning, fra hvilken de kunde fremvæles, enten paa deres Side, der have at byde, eller paa deres Side, som skulle lyde: Dyrighed og Undersaat stilles til Regnskab for een og samme Overherre, som ikke gjør Persons Anseelse, men betaler enhver efter sine Gjerninger. Der er intet, som kan lede til Velslyst, til Uretfærdighed, til Gierlighed, til Hofmod, til Hovnesyge: Tværtimod bestrides enhver uordentlig Begiering med indtrængende Advarsel. Her aabnes kun Afgang til Benaadelse for de Angergivne, som af Hiertet omvende sig. Her udstrømmer kun Trost fra Jesu Forsoningsdød til de Bodsferdige, som ere rede, til at afstaae fra deres onde Ydrætter, og legge Bind uden Skramt paa Fremgang i Dyd. Her savnes ingen ædel og mennefskierlig Pligt, som jo vorder indprentet og anvist i Jesu eget Exempel til virksom Udvævelse. Her savnes ingen tænkelig Bestyrkelse i sikker Forhaabning om et tilkommende lykfsaligt Liv: hvad skulle vi frygte for? O! de mange Ubegribeligheder! Men selv Naturen indeholder langt flere. Selv den grandffænde Philosophie standser ved Op-gaver, som heller ikke lade sig udvikle. Og saa betrygges dog vor Troe fremfor alt ved usorkastelige Beviser paa Guddommens kraftfulde Medvirkning; Og saa fremspirer dog af vor Troe i retsfkaffent Hierte den allerinderligste Hengivenhed til Gud, den fuldeste Tillid, den meest taknemmelige Kierlighed: hvad skulle vi frygte for? Men det er lidet for en Tilsyns-

mand, ikke at frygte. Friemodig skal han være. Naar Bantroe begynder at storme mod Zions Muure, er han den første, som bør stille sig til Modværge. Naar vrang Lærdomme forplantes, til Bekymring for gode Siæle, til de Betsindiges Forvildelse, vedkommer det ham, at skaffe de gode Tilfredshed, og de forvildede en bedre Veiledelse. Hvorledes gjer han det, uden ved Egnens Ijendrivelse, uden ved Sandheds Forsvar? Derfor vil Apostelen, at vor Troeskab.

Fremdeles skal udmærke sig ved Kraft. Grundighed maae herske i det Vidnesbyrd, vi aflægge om Christo vor Herre: Aands Kraft, ikke Vældens, ikke Myndighedens Anselse, skal værne om Christi Kirke. Den var jo ellers ikke bygget paa klippefast Grundvold: guddommelig Sandhed. Den havde jo ellers intet Fortrin for Mærkets Rige, som ikkun bestaaer ved Trusler, Bespottelser, og Voldsomheder. O! hvor bedrøveligen see de til for Christendoms Betrængelse, som gribe til Vaaben, for at hærde den! O! hvor de bestemme deres Troe, som ikke vide, at bestytte den paa anden Maade, end ved tordnende Magtsprog, eller ved Lov og Forordning! Kan da Tænkksomhed slutes i Jern? Kan Siel betvinges? Kan Overbeviisning paanedes ved udvortes Overmagt? Religion uden Indsigt, uden hierteligst Forvisning, er enten ussel Enfoldighed, eller et ondskabsfuldt Hyklerie: Paa disse Agre voxer ei andet, end Torn og Tidsel. Nei! Herren Christus vil ikke regiere over vrangvillige Slaver, men over redebonne, ham elskende Tienere, som lode ham med Lyst, fordi de vide, at han velsigner og belønner dem. Derfor skulde hans Sendebud være Lærere, men ikke Befalings-

mænd. Derfor skulde vi lære Folkene, at holde alt, hvad han befalede, men ikke true, eller tvinge dem (p. Det er Sandhedens Roes og Seier, at den finner ved sit eget Lys, bestaaer ved sin egen Styrke, gaaer frem ved sin egen ustandselige Virksomhed. Et Snepskorn, det mindste Frø, blev saaget i en Ager. Hasteligen naaede det en større Bert, end andre Madurter, og blev til et Træ, under hvis Greene Himmelens Fugle søgte Lys. Saa afbilder Jesus sin Kirkes Fremvert q); og see! den stod der og blomstrede i Storm og Uvær uden Støts igiennem tre Hundrede; thi Træet var godt, og havde fornsden Badsffe. Siden vilde man omhegne det med Krat og Tjerne. Man satte det ind under et Kobber-Tag — og det gik ud, og Stammen fortørredes, og blev et Tilflugtssted for Myrer og Orme. O! Gud, tilsted dog ikke, at den Kraft, som du har nedlagt i dit Ord, skal vorde miskiendt eller forsømt. Brødre! Samtlige Medaldre! Det tilkommer os, hver paa sin Bane, ved en forstandig, en velgrundet Oplysning af Guds Ord, at forestille og bevise, hvor sandt det er, at Jesus Christus er kommet til Verden, for at gjøre Syndere salige r). Det vil ikke seile, at de jo gierne komme til ham, høre ham, følge ham, holde ved ham, og blive lykkelige. Men bort, evig bort al Tanke om fremmed Børgemaal! Bort al Udset til Mageslighed og Røe under Scepterets Skjægge! Det er jo fornsdent, at der maae komme Splidagtigheder, saakænge Mennesker vedblive, at lade sig oftere beherske af Lidenkskab, end af Overlæg. Det er jo heller ikke mueligt, at flere Tænkende, i deres forskjellige Syns-

p) Matth. 28, 20. q) Matth. 13, 31. 32. r) I Tim. I, 15.

freds, med deres forskjellige Evner og Indsigter, kun
 ne møde tilsammen ved et og samme Maal. Men
 de Gode have dog Agtelse for hverandre, og indrøm-
 me den ene den anden sin fulde Frihed, medens den
 ikke vorder misbrugt til Forargelse, eller til Skade for
 det almindelige. De elske hverandre, som Brødre:
 de virke i kjerligst Forening, hver paa sin Maade, til
 Medborgeres Gavn: Hvo er du, som dømmes en frem-
 med Tiener? Han staaer og falder for sin egen Herre s).
 Hvo er du, som vil fordomme den anderledes tænkens-
 de? Men formaster han sig, til at haane din Troe,
 forstyrre dit Haab — Vil han opkaste sig til Herre over
 din egen og dine Medbrøders Samvittighed — Træ-
 der han frem, at lyne med stolte Trusler mod Folkets
 Helligdom — da er det Tid, at væge med Kraft for
 Menneske-Ret, for Borgerheld, for christelig Frie-
 hed: Mand imod Mand, Forstand imod Forstand,
 Kundskab imod Kundskab! Herren vor Gud — som
 Christen lægger jeg til: Herren vor Forløser — sørger
 visseligen med Visdom og Godhed for beste Upsald.
 Aldrig var Sandhed endnu, stridende med egne Baa-
 ben, blevet overvundet eller forjaget. Den maatte
 kun vige, hvor den ikke fandt Leilighed, til at tale for
 sig selv. Men alle vegne, hvor dette skeer, skal det
 sees, ligesom Verden saae det fra Begyndelsen, at den
 har Kraft fra Gud, og at den fremmer deres Bedring,
 deres Beroligelse, deres Lyksalighed, som ville lade
 den uden Svig t).

Dog, at vi ikke ved denne Forvisning om seis-
 rende Kraft hos Ordet selv skulle forledes til Trodsig-
 hed og Overmod, saa rykker Apostelen os i vor Text

s) Rom. 14. 4.

t) Rom. 1, 16.

det tredie Kiendetegn for Gine, som bør udmærke vor Troffel; og det er Kierlighed. Kraftens Aand maae vise sig tillige, som Kierlighedens Aand: blid og overbærende, vennehuld og tjenstfærdig. Den troesfælsfulde Tilsynsmand skal i sin Nidkierhed ikke forglemme, at han, som Christi Tiener, maae være Christi Efterfølger: Mennefskevenskab maae bestaae ham. Med al den Varme, som brænder i Jesu Taler mod de ypperste Præster, Phariseerne og de Skriftlærde, brænder dog tillige i hans Hierte den rene Kierlighed. Hans Bøe er ikke istemt til Fordømmelse over dem, men til Beklagelse. Hvor Leilighed forekommer, er han rede, til at hufvøle dem i deres Sorg. Jairus har neppe bejamret sig for ham over Tabet af en elsket Datter, før han gaaer hen, at kalde hent: til Live igjen u). Og under hans Kors, da de ryste med deres Hoveder, bespottende ham i sin Qual, faae de at høre, i Stedet for Bebreidelser, en medynksfuld Bøn af hans Mund til Faderen, om Tilgivelse for dem v). Hvor langt staae vi tilbage fra dette Mønster paa den fuldkomneste Kierlighed! Men vi maae jage derefter, som Paulus gjorde, at vi kunne komme ham alt nærmere og nærmere. Ingen Avind skal besnære, ingen Gladelyst forgifte vort Sind. Hielpfomhed i alt, hvor Pligt og Ret ei maatte overtrædes, bør stedse lyse for vore Bestræbelse som et Hovedmaal. Hvad andet, end Kierlighed skal kunde formaae, at fremdrive en virk som Troesfæls hos den Oprigtige? Det er forgieves, at smigre sig selv med Haab om jordist Ære: Naar den falder i vor Lod, er det en Naadegave af Gud, bestyret ved hans Forsyn til høiere Henfigter. Men

u) Matth. 9, 18, 19.

v) Luc. 23, 34.

hvo tør vente derpaa? Og dersom vort Bemærke sank ned til dette forsængelige, blev ingen Yndest, ingen Belønning hos Gud at haabe. Da forfeiledes til-
 lige det sande Gavn, som var at udrette. Vor Troe fandt liden Bestyrkelse i egen Barin: maaskee den heller ikke vandt stor Bekræftelse hos andre. Hvor-
 ledes kunne vel I, spørger Jesus, komme til at troe, da I kun hige efter indbyrdes Ære, men have ingen At-
 traæe efter den sande Ære, som er at søge hos Gud? x) Gavnelyst, og den allene, bør altsaa herske i al vor Tid, og al vor Daad. At styrke sine Medchristne, at frie dem fra qvælende Uroe og Frygt, at lede dem til Sandheds rette Erkiendelse, at trøste og vederqvæge dem under Livets Moisommeligheder, at grundfæste dem i Tillid til Gud, i Troe paa hans Søn, i Lyst til det Gode, og med det samme i tryk Forvisning om evig Frelse, evig Salighed — Ædle Guds Mand! —
 For Deres midtiære Troeskab var hidtil dette Formaal det første og sidste hos Deres elskte Menighed: Det vorde Dem herester ligeledes det første og sidste hos de mange Menigheder i den større Virkkreds, som nu er blevet Dem opladt. Være sig ved mundtlig eller skriftlig Bekiendelse om Herren Christo — være sig ved Tale, eller ved Pen — Hvor ønsker jeg ikke, tit at læse fra Deres heldige Pen, hvad den lange Afstand forby-
 der mig at høre fra Deres Læber! — Være sig ved Ungdoms Overhørelse i Kirker og Skoler, eller ved Sam-
 tale med aldrende og svage i Hospitalerne — være sig ved Embedsbrødres Raadsferfel, eller ved Anviisning for Underlærere — Paa alle Steder, til alle Tider, maae Tilsynsmanden stedse regieres af en og samme

x) Joh. 5, 44.

Uttraae, een og samme i Sielen sig yttrende Drift — Kierlighed! — Jeg behøver ikke at minde derom — Jeg vilde kun vise, at Paulus i vor Text just angiver de rette Kiendetegn, som udmærke den oprigtige, den troeskabsfulde Tilsynsmand.

Og nu savnes da heller ikke det sidste af disse Kiendetegn: Forsigtigheden, den kloge Betænkksomhed. Det vil skee, at Deres Hviærværdighed her eller der maae here paa en Tale, i hvilken der indeholdes lidet eller intet christeligt — maaskee der indeholdes urigtige Begreber — maaskee der forekomme Bendinger, som røbe noget stiklende — Men Forsigtighed! En Tilsynsmand modtager Klager, men klager ei selv — Han overseer alt, hvad som angaaer Person, og mærker kun paa Tingene — Han forebygger, han nedslaaer, saavidt mueligt, al Opsigt, al Uroe, men voldet den aldrig. I vor Tale kunne vi lempeligen berigtige det vrange, udfylde det manglende, uden at ytre vor Mishag — Ved Overhørelsen kunne vi letteligen fortrænge de urigtige Forestillinger, uden at inddblande noget, som maatte ligne en Bebreidelse; og dersom vort Foredrag ledsages af kierlige, rørende, hulde Formaning, virker det paa unge og gamle til sand Belsigelse. I Eenrum, ved broderlig Fortrolighed, stræbe vi at trænge ind paa Bedkommende med passende Erindringer; stundom kan det lykkes, ved stille Sagtmodighed at oprette, hvad en streng og alvorlig Midtlerhed tværtimod havde nedbrudt eller forværret. Det vil skee, at underlige Meninger, at synderlig Overtro, at listig Bantroe, baade her og der bemærkes, hvor intet deslige var at forvente. Men Forsigtighed!

Enhver Ophævelse forarsager tusindfold Ulempe. Der udrettes mere ved en skaansom Medlædelse til de Skrøbelige; der vindes meer ved en aabenhierted, en takkelig Deeltagelse i deres Anligende. Men lad det skee, som hos os, at offentligt Angreb paa Sandheds Bei til Salighed med offentlig Bram foranstattes og udbredes; da vidste jeg ikke, hvorledes den troe Tilsynsmand, som har at vaage over sit Stift, kunde fornægte sit Kald. Han er uden Tvivl pligtig, til at afværge den tilsigtede Forsørelse. Han maae begegne den ved modsatte Erindringer til bedre Oplysning. Forbyde Gud! at sliq Nødvendighed skal indtræffe hos Dem Selv, og formere Deres Arbejder! Jeg vilde heller tilvinde os her nogen Frugt af de faa Frie timer, som maatte blive Dem tilovers. Imidlertid er allerede det meget Gode at erkiende med Taksigelse, som længe har været udvirket iblandt os ved Deres troe Narvaagenhed. Men paa det at alle Tilstedeværende maae være vidende om, hvormegen Grund jeg kan have, at bygge min Forventelse paa, om trofast Bistand fra denne værdige Sandheds Lærer til Christi Riges Befæstning i vort kiere Fædreland; saa vilde Deres Høiærværdighed behage, at træde op her for Alteret, medens jeg forelæser Deres Levnetsløb. —

Den allerhøieste Gud forlene Dem sin Aand og Naade, til at være med ubevægelig Troeskab paa det nye Dem anbetroede saa vigtige Kald; paa det at Jesu Christi herlige Rige fremdeles ved Dem maae vinde stor Fremgang, til mange Sieles evige Frelse. Amen!

Psalm. 8.

Det lønner Umagen, Høiærværdige Guds Mand! at vise Troeskab i en Herres Tjeneste, som besidder baade den Magt, og tillige den Miskundhed, hvorom vi nys paa-mindtes i den affiungne Davids Psalme. Hvor faderli-gen han dog elsker sine Menneſter paa Jorden, at der er intet ſaa ſiønt, eller ſaa vigtigt, blandt heele den øvrige Skabning, ſom jo ſkal være dem underkaſtet, og overgivet til deres Brug! Men ikke det allene: han har udruſtet dem med Evner, begabet dem med Kræfter og Fuldkom-menheder, ved hvilke de ſættes i Stand, til at nærme ſig til Manderne. Han gjorde mere endnu for deres Skyld: han ſendte dem ſin eneſte Søn, iført deres Natur, for ved ham at reſſe dem op igien af deres ſelforvoldte Fordær-velſe, og føre dem tilbage til deres høie Maal. O! hvil-ken Ære, at worde beſkicket, til at pleie diſſe Guds yndede Børn, og drage Omſorg for deres Dannelſe! Men tillige, hvilken betydelig Gierning at foreſtaa, hvilket overvætted magtpaaliggende Anſvar! hver Tanke, hver Attraae i vor Siel maae fæſte ſig uden Afadelle paa dette ſtore Ærende. Hver Kraft i Legeme og Aand maae være dertil opoffret. Derſom et Troſkab og Iver oplivede vore Beſtræ-belſer, ſkulde det miſlykkes, og bringe Uheld tilveie, i Stedet for at fremvirke Gavn. Lad da Jeſus Chriſtus, vor allerhelligſte Forgængere ſtedſe føre Dem paa alle De-res Veie, ved ſin Lære og ſit Exempel. Lad hans Sinded-lad befæſte ſig i Deres Barm, hans Aand beſtyre Dem! Lad hans utrættelige Arbeidsomhed, hans inderlige Gavnelyſt, være Dem foreſtillet til Mønſter, og hav ſtedſe De-res Hu faſt knyttet til hans ſvigeløſe Oprigtighed. Her er ſaare meget at beſørge, at ſvare for. Vi ville høre, hvad Landets Fyrſte, vor gode Konge, med Henſyn til at betrygge ſit Folk, har budet os, at agte paa i følgende Lovens Artikler:

Herpaa overantvorder jeg Dem det biskoppelige Embede, i den treenige Guds Navn, Faderens, Sønnens og den Hellig Aands! Men hvad Deres Hviærverdighed nu er blevet forelæst, saavelsom hvad andet Deres vigtige Kald kan vedkomme, i Henseende til at fremme Guds Ords reene og sande Lærdom, vaage over de hellige Sacramenters rette Forvaltning efter Christi egen Indstiftelse, paaminde om Lydighed mod den rette Øvrighed, og formane enhver, til at give Gud, hvad Guds er, samt Kongen, hvad ham hører til, med andet mere: Dette tilfammen vilde da nu Deres Hviærverdighed forpligte sig til at være paa, med en god og glad Samvittighed, baade for Gud og Mennesker. De lover mig altsaa her for den alvidende Guds Afsyn, at De flitteligen, troeligen, retsindeligen vil tragte derefter, formedelst den Aand og Raade, som Gud dertil forlener Dem.

De giver mig Deres Haand derpaa.

Psalm. 134.

Hvor sandt, min dyrebare Hr. Broder! at Gud alene, som den affiungne Psalme minder os om, tilhører al Ere og Priis, al Lob og Taksigelse! Med vore beste Forsætter erfare vi dog ideligen, at det ikke staaer i vor Magt, enten at udrette saa meget, vi ønskede, eller at fuldbringe det saa vel, som vi burde og vilde. Paulus sagde os i Texten, at Gud er den, der maae forlene os Kraft, til at udvise vedbørlig Troeskab. Psalmisten formanede, til at opløste vore Hænder mod Himlen, Guds Throne, i haabefuld Bøn om Bistand og Velsignelse. O! hvor det er trøsteligt, at vi tør bede i Jesu Navn, med Tillid paa hans Fortieneste og Forbøn. O! hvor det er glædeligt, at vi med hiertelig Paakaldelse, i sand Forvisning om den Hellig Aands medvirkende Raade, kunne begynde, fortsætte, og fuldende enhver vor Sierning. Saare

meget indløber, som udfordrer Mand's Nærværelse. Saare letteligen kan Overilelse finde Sted. Et Ord, en Mine, som ikke passede, drager Følger efter sig, baade fiern og nær, ikke til Opbyggelse. Men Troe og Bøn, men Tak og Lov, ofret din Fader i stille Eensomhed, ofret ham ved hans Søn i Mandens Samfund: See! det være Din Tilflugt, Dit Skjold, Dit Værn! Jeg veed, at det skuffer os ikke. Og fat da Mod i Herrens Navn, gode Biskop! til at høre paa, og til at overveie, og til at samtukke, og til at holde, hvad nu vore elskelige Medældste skulle forelæse af Guds eget Ord, som Forfkrift og Regel til uafsladelig Efterlevelse!

Tit. 1, 5-9. Ap. G. 20, 28-32. 2 Tim. 4, 1-8.

Sandeligen! det er ikke Glands, eller Vellebnet, en christelig Biskop tør love sig; men det er streng Retfærdighed, som skal udgiøre hans heele Værd; det er en exemplarisk Ustraffelighed, en klippesfast Bestandighed, en uovervindelig Taalmodighed, som bestemmer al hans Agtelse. Velan! Høiærværdige Hr. Biskop! disse Egenheder ere Dem ikke fremmede. De vorde altsaa befæstede hos Dem, til riig Velsignelse for Deres Stift, til Gavn og Glæde for Evillingrigets Borgere!

Brødre! vi hellige ham, efter Apostlernes Anordning, ved Haandspaaleggelse, under troende Forbøn, til sit ærefulde Kald, og tilsonke ham af fuld Mand Herrens vor Guds naaderige Beskyttelse, bedende med hverandre i Jesu Navn: Vor Fader &c.
